קרבן באחד באדר פרק ראשון שקלים העדה ה.

ריבב"ן

מתני' א' דרכונות. כמו היכי דמי: ר"נ חלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה וכו'. וכ"ה בכנורות פ"ט. וכמי פירושו חלקו את הנכסים ומזשתתפו ונעשתתפו יוצאי כחמה הוי כמאר שותפין ונגי בהמה הוי. **כן הן עיקר נכסיו.** ותפ"ם חלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה פטורין מקלבון: **רבי שמ.** פרוך וכי מפני שפשיטן כאחם אחד אבל מעבר בהמה הוא ולא חלקו נאמר שיהיו פטורין מן הקלבון אפ"פ אלא נתנו שקליהן מן ירושת אביהן ואע"פ שהבהמות הן עיקר הנכסים אין לפערן. כך למדני ממגדל עוז כסף הר"מ מקולי שו"ת ודכריו תמוהין: **לא שנינו כיון.** שאמר הכא שהוא נתן כלב אלימה מאותן המעות שהיו מגיעין על חלקו הלכך הרי הוא לא חילקו לא חילקו: **ופריך מעתה.** לדברך שעיקר הטעם שפטורים לפי שהוא נתן הכלב אלימה ממה שהוא מגיע על חלקו לחילו חלקו וחזרו ונשתתפו יהיו פטורין ותנן לא תנן הכי: **כיון שני אחין** וכו'. כלומר אין חילוק כל שנא מכח ירושה הרי הוא מתפיקת הנכסים אע"ג שאין בירושה דאורייתא ולא שקל החומן בכולם ויש פירושים אחרים בגמרא זו וזו הכ"ל לפום פשטא דשמעתתא: **אולחנין.** שנבו הנקלים בגמרא כמ"ש הרמב"ם הן נעלו אותן בנכנן: **לחלפה דרכיס.** להביא הנקלים לירושלים: **סליק פרק ראשון**

הלכה א מתני' מנכין שקלים לדרכונות. בני העיר שקבלו שקליהם יכולין להחליפן מדרכונות והוא מטבע של זהב לקבל מעליהם משאר הדרך: **שופרות.** תיבות שופין שהיו לר למעלה ומרחיב יהיולך כעין שופר כדי שלא יוכלו ליטול מכן כלום והיו עומדין בעזרה וכל אחד מביא שקלו ונותן בו: **במדינה.** בירושלם ולדברי הרמב"ם בשאר ערי ישראל: **שאלתו אם שקליכן.** כיד שלית לחיליהם לגבה: **אם נתרמה הרבומה.** שהיו רגילים לתרום מהקופות לצורך הקרבנות והיו תורמין על הגבוי ועל העתיד לגבות כדי שיהיה חלק הקרבנות אף לאותן שעדיין לא שקלו: **נשכנין.** שלוחים לגזברים דהחיל ומתרמה התרומה על המעות הללו קודם שנאבדו הרי נעשו כחילו היו כרשות הגזברים מעשה שנתרמה התרומה עליהן וכשנגנבו או אבדו ברשות הגזברים נגנבו או אבדו הלכך נשבעים השלוחים לגזברים ופטורים ומ"מ דאין נשכנין על ההקדשות כגון: **ובריך ושבו אותן מרגליות.** כלומר יקנו מרגליות בעד השקלים ולא יצטרכו להוצאת הדרכים: **ומפני שמא חיזל המרגליות.** ויפסיד ההקדש: **כספי דמגיגן אמן.** בכורות פ"ח: **וכולן נפדין** וכו'. כלו' יכל האפדין כגון בכור אדם והקדשות נפדין בכסף ובכור בכסף תון מן השקלים שהבא לשקול מחצית השקל לריך שיתן אותו כסף עקי מטבע מלויר ולא שוה כסף ותני ובייר לאף מעבר שני והרלוון אינן אלא בכסף ולא שוה כסף: **ואין פודין.** מעבר שני בכלים: **מתניתא.** דתנן שהיו שופרות במדינה דיוקא לתקלין חדתין לשקלים של שנה הבאה אבל לשקלים הישנים מי שלא שקל אתחזק לא היה שופרות במדינה אלא לריך להביאן למקדש: **ומני כן.** ומנא לי מכי: **עתיקין במקדש.** כדתנן לקמן פ"ו וגירסת הרמב"ם נראה ותני כן עתיקין במקדש ועתיקין במדינה ולשון קודש היא וכי תנן כמי: **מתניתן.** דתנן נגנבו או אבדו נשבעין ופטורין מלשלם ליקוא כשומר חנם לחייבי: **אבל בשומר שכר.** אינו נדון זה אלא משלם בנגיבה ואבידה ואינו נשבע: **ליסטים מוציין.** נגב מוציין לחוטם הוא ולשמירה זו לא קבלו עליהם: **כרס כמ"ד** וכו'. אבל למ"ד אין תורמין על הגבוי אפי' נתרמה התרומה נשבעין לגבי העיר והן שוקלין אחרים תחתיהם: **דר"ש היא.** הא דתנן **הרשומרים** נשבעין אחיה כר"ש: **דאמר"ש.** כמסכת שבועות קדשים שהמפקיד חייב באחריותן כמדיניה דמרין ה"נ כיון דחייבין בו העיר לשקול אחיהן לאו

ופעמים שהם פטורים מזה ומזה היך עבידא (חלקו את הנכסים ואח"כ חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו את הבהמה ואח"כ חלקו את הנכסים פטורין מזה ומזה) [א]חלקו[ב] [א]הנכסים ולא חלקו הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו הבהמה ולא חלקו את הנכסים פטורים מזה ומזה א"ר מנא הדא דאת אמר בשלא היתה הבהמה רוב אבל אם היתה הבהמה רוב הן הן עיקר נכסים ר' אבין אמר ר' שמי בעי מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה אם פוטרו מן הקלבון א"ל לא שניא היא שהוא נותן סלע א' שלימה מעתה אפילו חלקו [ב]וחזרו ונשתתפו חייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון ותנינן חייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה: ר' בא בשם אבא בר רב הונא היא שני אחים שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמותן [ג]לאיכן[ד] היו הקלבנות נופלין ר"מ אומר לשקלים רבי לעזר אומר לנדבה ר"ש שזורי אומר [ה] [א]ריקוע זהב וצפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן ויש אומרים להוצאת דרכים:

הדרן עלך פרק באחד באדר

הלכה א מתני' [ב]מצרפין[ג] שקלים לדרכונות מפני משוי הדרך בשם שהיו שופרות במקדש [ד]כך היו שופרות במדינה בני[ז] העיר [ה]ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן נמצאו או שהחזירום הגנבים אלו ואלו שקלים ואין עולין להן לשנה הבאה: **גמ'** ועשיו אותן מרגליות שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד כההיא דתנינן תמן וכולן[ה] [ו]נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ [ז]משקלים [ח]ואין פודין בכלים [ט]וא"א שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד אוף הכא נמי שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד מתניתא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין לא כדא ותני כן [ח]עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה מתני' בש"ח אבל בשומר שכר לא בדא א"ר אבא [ט]ואפילו תימר בש"ש נגנבו [י]בלסטים מזויין אבדו [יא]כמי שטבעה ספינתו בים [יב]א"ר יוסטי ב"ר סימון אתיא כמ"ד תורמין[יג] על הגבוי ועל העתיד לגבות [יד]ברם כמ"ד אין תורמין לא על הגיבוי (ולא על הממושכן) ועל העתיד לגבות לא בדא: [ד]בני העיר ששלחו את שקליהם כו': א"ר אלעזר דר"ש היא דר"ש אומר קדשים שהיא חייב באחריותן כנכסיו הן א"ר יוחנן ד"ה היא משום שבועת תקנה. ע"ד דרבי יוחנן ניחא נשבעים לגזברים ואם לאו נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים תחתיהן

בקלבון ומעבר בהמה: **היך עבידא.** כמו היכי דמי: ר"נ חלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו את הבהמה ולא חלקו את הנכסים פטורין בזה ובזה. וכ"ה בכנורות פ"ט. וכמי פירושו חלקו את הנכסים ומזשתתפו ונעשתתפו יוצאי כחמה הוי כמאר שותפין ונגי בהמה הוי. **כן הן עיקר נכסיו.** ותפ"ם חלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה פטורין מקלבון: **רבי שמ.** פרוך וכי מפני שפשיטן כאחם אחד אצל ולא חלקו נאמר שיהיו פטורין מן הקלבון אפ"פ אלא נתנו שקליהן מן ירושת אביהן ואע"פ שהבהמות הן עיקר הנכסים אין לפערן. כך למדני ממגדל עוז כסף הר"מ מקולי שו"ת ודכריו תמוהין: **לא שנינו כיון.** שאמר הכא שהוא נתן כלב אלימה מאותן המעות שהיו מגיעין על חלקו הלכך הרי הוא לא חילקו לא חילקו: **ופריך מעתה.** לדברך שעיקר הטעם שפטורים לפי שהוא נתן הכלב אלימה ממה שהוא מגיע על חלקו חילו חלקו וחזרו ונשתתפו יהיו פטורין ותנן לא תנן הכי: **כיון שני אחין** וכו'. כלומר אין חילוק כל שנא מכח ירושה הרי הוא מתפיקת הנכסים אע"ג שאין בירושה דאורייתא ולא שקל החומן בכולם ויש פירושים אחרים בגמרא זו וזו הכ"ל לפום פשטא דשמעתתא: **אולחנין.** שנבו הנקלים בגמרא כמ"ש הרמב"ם הן נעלו אותן בנכנן: **לחלפה דרכיס.** להביא הנקלים לירושלים:

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ו מהלי' כלורות הלכה יא ופרק ג משקלים הלכה ה והכסנות:
לט ב מיי' פרק ג משקלים הל"ו והכסנות:
א ג מיי' שם פ"ב הלכה ד:
ב ד מיי' שם הל"ח:
ג ה מיי' שם פ"ב הלכה מ טו:
ד ו מיי' פרק יא מכלורים הלכה ו טו"ש יו"ד סי' שכ:
ה ז מיי' פרק ג משקלים הל"ח:
ו ח מיי' שם פרק ב הל"ח (בהיפוך):
ז ט מיי' שם פרק ג הלכה טו:
ח י מיי' שם פ"ב הלכה טו:

נוסחת הבבלי

(א) ריקועי פחים ליפוי כו': **(ב)** כמי שקבלה פפיגתו כו': **(ג)** ת"ר מיסמיי בן סיומון: **(ד)** כרס אית מאן דאמר אין כו':

הגהות הב"ח

(ה) בני העיר ששלחו את שקליהן:

הגהות הגר"א

[א] חלקו הנכסים וכו'. כנ"ל ועיין בקע"ס: **[ב]** נ"ל אחר' חלקו ונשתתפו פטורים מן הקלבון והשאר נמחק. וה"פ אפילו חלקו ונשתתפו דעתנין נמי סלע ת' שלימה יהי' פטורין מן הקלבון ומצי ר' כיכי וכו': **[ג]** ואין פחין בכלים נ"נ: **[ד]** בני העיר וכו' נ"נ לה:

גליון הש"ס

[א] עי' כריטב"א שבועות דף י ע"ב ובכרש"י שם:

מסורת הש"ס

(א) כבורות ט ב, **(ב)** תוספתא פרק ה' ועי' מנחות קה ת, **(ג)** כבורות נא ת, **(ד)** כ"מ בר"ז כ יומא דקי"ב ת, **(ה)** כבורות מט ב, **(ו)** אמר, **(ז)** עי' ב"מ נח ת, **(ח)** כתובות קח ת,

הלכה א כפס שהיו שופרות במקדש כו. עיין מ"ש בפר' כאן דוא לשון מרן הגאון שהיה שיעתו כן מה כמילה ש"ם ולא כהתפרשים ויהבדר מוכרע ממקומו ועי' תר"ט פ"ק מתני' ג' דיה במדינה: **כספיה דמגיגן אמן כו.** וי"נ ואין פודין בכלים ולא אתיבה שם ובכל כמלל אחרים שם כסף דאיכן אחריני ולא נמדין בכסף מון מקלים יגרם שמא שיהו בשיה כפיה כסף וה"נ שמא מיזל המרגליות כו': **ותני כן עתיקין כו.** הרמב"ם רש"ש בשקלים בחיבורי כתב דגם במדינה היו עניים ע"כ נ' לחמת היה לו ביהושלמי ועי' תוס' ד"ה: **מאכל בשומר חנם כו.** דבר הרמב"ם בפירוש כאן ובחיבורו פ"ג בשקלים לאם מוכנים בגל. שפיר בגא שלמה שם הלכה ח' דיגא דגני העיר שלאנו ע"י שומר חנם דבשבע לבם לעולם ויבן מעלמון לעולם אף אם נתרמה התרומה קודם שנאבדו ואינו מחלק אם ובהלכה ע' סדר כל מלוקה דשומר שכר ומחלק כין נתרמה קודם לאחר כך. ובכר תמה מרן בכ"מ ובתב דמשבגרתו לגמ' ואת. ולאן זה דרכו של הרמב"ם לפתום בחיבורו מבכרתו אם מיי בוגיא בגמ'. ובקי"ש כגיא בגמ' ובתוס' לעי"ד בוב לפרש אלגיי דהרמב"ם כל פגיא זו דיבשלמי ובבגלי שכי לו שיטה אחרת אלגו כי הבלגות מתם כי הפוגיות. בגא דאגיגא טוגיין דגיבל. בגא שגיא בגיגא דבגלי אלא פלגיי אלגו אם אחדדי אלגו הלכך בשבעים לבני העיר ובגיגין בתחלת המלגתא מוקי כשומר חנם מאחר מתני' כש"ם דבש"ש גרע לאיתמי בלסטים מזויין ובשבע דמתני' ניחא לבי ור' אבא דאגא דאגא בגמא לאיתמי גם בש"ש כמ"ש אפילו תימא מי' אמר לא אגיגא אלגו אם אלגו אם אלגו אם